

Nacrt prijedloga Zakona o otpadu, s konačnim prijedlogom Zakona

Zagreb, ožujak 2012

Izradio:

Odsjek za zaštitu prirode i okliša IŽ

I OPĆE ODREDBE

Zakonom se utvrđuju:

- **mjere za sprečavanje štetnog djelovanja otpada** na ljudsko zdravlje i okoliš **smanjenjem količina u nastanku i/ili proizvodnji**
- **gospodarenje otpadom (GO) bez uporabe po okoliš rizičnih postupaka i uz korištenje vrijednih svojstava otpada**
- **poboljšavanje učinkovitosti** upravljanja resursima
- **gospodarenje otpadom uključujući hijerarhiju GO**
- načela, ciljeve i način gospodarenja
- posebne kategorije otpada
- **strateški i planski dokumenti u GO**
- **nadležnosti i obveze u GO**
- **lokacije i građevine za GO**
- djelatnosti GO
- prekogranični promet otpada
- informacijski sustav GO
- upravni i inspekcijski nadzor

U skladu s aktima Europske unije:

- Direktivom 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o otpadu i ukidanje određenih direktiva (SL L 312,22,11,2008.)
- Direktiva 2010/75/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o industrijskim emisijama (integrirano sprječavanje i kontrola onečišćenja (SL L 334, 17.12.2010)
- Direktiva Vijeća 1999/31/EZ o odlaganju otpada (SL L 182, 16.7.1999.)
- Uredba (EZ-a) br. 1013/2006 Europskog parlamenta i Vijeća o pošiljkama otpada (SL L 190, 12. 7. 2006.), kako je zadnje izmijenjena i dopunjena Uredbom Komisije (EU-e) br. 664/2011 (SL L 182, 12.07.2011.)
- Odluka Komisije 2011/753/EU o utvrđivanju pravila i metoda izračuna za provjeru usklađenosti s ciljevima utvrđenim u članku 11. stavku 2. Direktive 2008/98/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća (SL L 310, 25.11.2011.)
- Direktiva 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o geološkom skladištenju ugljikovog dioksida i o izmjenama i dopunama Direktive Vijeća 85/337/EEZ, Direktiva Europskoga parlamenta i Vijeća 2006/60/EZ, 2001/80/EZ, 2004/35/EZ, 2006/12/EZ, 2008/1/EZ i Uredbe (EZ-e) br. 1013/2006 (SL L 140, 5.6.2009.)

Ne primjenjuje se na:

- a) **plinovite tvari koje se ispuštaju u atmosferu i CO₂** izdvojen i transportiran u svrhu geološkog skladištenja i geološki uskladišten u skladu posebnim propisom kojim se uređuje geološko skladištenje CO₂
- b) **zemlju/tlo (in situ)** uključujući neiskopano onečišćeno tlo i građevine trajno povezane sa zemljištem,
- c) **neonečišćeno tlo i druge materijale iz prirode iskopane tijekom građevinskih aktivnosti** ukoliko je nedvojbeno da će se taj materijal za građevinske svrhe koristiti u svojem prirodnom obliku na gradilištu s kojeg je iskopan,
- d) **radioaktivni otpad,**
- e) **eksplozivi povučeni iz uporabe,**
- f) **fekalije**, ako nisu obuhvaćene stavkom 2. točkom b) ovoga članka,
- g) **slamu i drugi prirodni neopasni poljoprivredni ili šumski materijal** koji se nalazi u prirodi i koji se koristi u poljoprivredi, šumarstvu ili za proizvodnju energije iz takve biomase postupcima ili metodama koje ne štete okolišu i ne ugrožavaju zdravlje ljudi

U mjeri u kojoj je to propisano drugim propisima ne primjenjuje se na:

a) otpadne vode,

b) nusproizvode životinjskoga podrijetla uključujući prerađene proizvode obuhvaćene posebnim propisom, osim proizvoda namijenjenih spaljivanju, odlaganju na odlagališta ili uporabi u postrojenjima za proizvodnju bioplina ili komposta,

c) strvine životinja koje nisu zaklane nego su uginule, uključujući životinje usmrćene radi istrebljenja epizootskih bolesti, koje se zbrinjavaju prema posebnom propisu,

d) otpad koji nastaje pri traženju, iskapanju, obrađivanju i skladištenju mineralnih resursa te radu kamenoloma obuhvaćen posebnim propisima kojima se uređuje gospodarenje otpadom iz rudarstva i eksploatacije mineralnih sirovina,

e) sedimenti koji se premještaju unutar površinskih voda radi gospodarenja vodama i vodotocima ili sprečavanja poplava ili ublažavanja posljedica poplava, suša ili regeneracije zemljišta ukoliko se dokaže da su ti sedimenti neopasni.

Nusprodukt

Tvarima i predmetima nastalim proizvodnim procesom čiji primarni cilj nije njihova proizvodnja može se postupati kao s nusproduktima, a ne s otpadom ako:

1. Je osigurana daljnja uporaba
2. Se tvar ili predmet mogu upotrijebiti izravno bez dodatne obrade, osim uobičajenim industrijskim postupcima
3. Nastaju kao sastavni dio proizvodnog postupka
4. Je daljnja uporaba u skladu s propisima tj ispunjavaju sve relevantne zahtjeve u pogledu proizvoda, zaštite okoliša i zdravlja neće dovesti do ukupnih štetnih učinaka na ljude i okoliš

Prestanak statusa otpada

1. Otpad od kojeg postupkom uporabe nastaje proizvod, materijal ili tvar koji se koristi za prvu ili drugu namjenu ili za dobivanje energije

O prestanku statusa otpada na zahtjev pravne ili fizičke osobe Ministarstvo izdaje potvrdu

II GOSPODARENJE OTPADOM

Načela GO

1. Sprječavanje nastanka otpadom
2. Priprema za ponovnu uporabu
3. Recikliranje
4. Drugi postupci uporabe npr. energetska uporaba
5. Zbrinjavanje

Razvijanje, proizvodnja, distribucija, potrošnja i uporaba proizvoda mora pridonijeti sprječavanju nastanka otpada

GO provodi se na način ne dovodi u opasnost ljudsko zdravlje, i ne utječe štetno na okoliš, a osobito kako bi se izbjeglo:

- Ugrožavanje mora, voda, tla, zraka i bio raznolikosti
- Pojava buke i neugodnih mirisa
- Štetan utjecaj na područja kult. pov. est. i prir. vrijednosti
- Nastajanje eksplozije ili požara

Načelo onečišćivač plaća i Načelo blizine

Proizvođač otpada od kojeg otpad potječe snosi troškove gospodarenja tim otpadom

Način i ciljevi GO

- Ostavljanje i/ili odbacivanje otpada u okoliš je zabranjeno
- otpad čija se vrijedna svojstva mogu iskoristiti, a osobito otpad za kojeg je uspostavljen sustav odvojenog sakuplja se odvojeno
- **do 1. siječnja 2015.** osigurat će se **odvojeno sakupljanje** papira, metala, plastike, stakla, EE otpada, baterija i akumulatora, otpadnih vozila, otpadnih guma, građevnog otpada, tekstila i medicinskog otpada.
- **do 1. siječnja 2013.** osigurat će se **odvojeno sakupljanje biootpada**
- Priprema za ponovnu uporabu ima prednost pred recikliranjem i drugim postupcima uporabe
- zbrinjavanje ima prednost nad uporabom ako

Stanje tehničke spoznaje ne omogućava uporabu otpada
troškovi uporabe su nerazmjerno veći od troškova zbrinjavanja
nema mogućnosti daljnje uporabe otpada ili dijelova otpada
ako se zbrinjavanjem manje opterećuje okoliš

- do 1. siječnja 2020.** – osigurati **pripremu za ponovnu uporabu i recikliranje** papira, metala, plastike, stakla **odvojeno sakupljenih iz otpada kućanstava** u minimalnom udjelu 50%
- do 1. siječnja 2020.** – **priprema za ponovnu uporabu, recikliranje i dr načine materijalne uporabe, uklj. Postupke zatrpavanja i nasipavanja** u kojem se otpad koristi kao zamjena druge materijale

-drugi postupci zbrinjavanja imaju prednost pred odlaganjem

JLS i JRS moraju osigurati da se udio biorazgradivog komunalnog otpada koji se odlaže smanji na:

75% ukupne količine (po težini) biorazgradivog KO proizvedenog u 1997. do 31.prosinca 2013.

50% ukupne količine (po težini) biorazgradivog KO proizvedenog u 1997. do 31.prosinca 2016.

35% ukupne količine (po težini) biorazgradivog KO proizvedenog u 1997. do 31.prosinca 2020.

Proizvođač u za to namijenjenom prostoru otpad skladišti odvojeno (da ne dođe do miješanja)

Proizvođač otpad smije skladištiti do 12 mjeseci

Osoba koja je ishodila dozvolu za sakupljanje i/ili obradu otpad namijenjen zbrinjavanju smije skladištiti do 1 godine, a otpad namijenjen uporabi do 3 godine.

Posebne kategorije otpada

Posebne kategorije otpada moraju se odvajati na mjestu nastanka, odvojeno sakupljati i skladištiti

Način postupak i uvjete GO posebnim kategorijama otpada propisuje Ministar Pravilnikom, a iznimno na osnovu analize stanja Ministar može predložiti da gospodarenje propiše Vlada Uredbom

Posjednik građevnog otpada na građevini koja se gradi ili uklanja odnosno na kojoj se izvode radovi **dužan je gospodarenje građevnim otpadom povjeriti ovlaštenoj osobi**

U slučaju uklanjanja građevine ili njenog dijela na temelju izvršnog upravnog akta građevinske inspekcije oporabljuje se odnosno zbrinjava na trošak investitora

III STRATEŠKI I PROGRAMSKI DOKUMENTI GO

Strategija GO RH

I. **Analizu i ocjenu stanja** gospodarenja s otpadom.

II. **Osnovne ciljeve GO**

III. **Plan provedbe strategije i Kartu GO** koji sadrže osobito:

1. Vrste, količine i porijeklo proizvedenog otpada,
2. Postojeće sustave i mrežu građevina i uređaja gospodarenje otpadom,
3. Procjenu potrebe i način uvođenja/uspostave novih sustava i mreže građevina i uređaja za gospodarenje otpadom,
4. Kriterije za određivanje lokacija i potrebnih kapaciteta novih građevina i uređaja za gospodarenje otpadom,
5. Opće tehničke zahtjeve za građevine i uređaje za GO
6. Organizacijske aspekte GO i raspodjela odgovornosti svih subjekata
7. financijskih sredstava za provedbu svih mjera GO
8. Procjenu korisnosti i prikladnosti uporabe ekonomskih i drugih instrumenata u gospodarenja otpadom uz nesmetano funkcioniranje unutarnjeg tržišta.

IV. **Mjere i smjernice (politike) za provedbu Plana i Karte GO koje sadrže:**

1. Opće mjere za GO
2. Mjere za gospodarenje opasnim otpadom.
3. Mjere za gospodarenje posebnim kategorijama otpada.

4. Opće smjernice (politike) GO i metode GO, ili politike za otpad koji predstavlja posebne probleme u gospodarenju.
5. Smjernice za oporabu i zbrinjavanje otpada
6. Smjernice za osiguranje najpovoljnijih tehničkih, proizvodnih i gospodarskih mjera za postizanje ciljeva GO.
7. Kriterije tehničke i ekonomske provedivosti u gospodarenju opasnim otpadom.
8. Financiranje putem Fonda, mjera za uspostavu sustava GO
9. Mjere potrebne radi primjene kampanja za podizanje svijesti javnosti i

V. Način i rokovi izvršenja Plana i Karte GO.

- za razdoblje od 6 godina, ocjena i ako je potrebna izmjena i dopuna najmanje jednom u 3 godine.
- Donosi je Hrvatski sabor na prijedlog Vlade, objavljuje se u NN
- Nadzor obavlja Ministarstvo.
- Ministarstvo je dužno podnositi Vladi trogodišnje izvješće o izvršenju utvrđenih obveza, ostvarenja ciljeva i učinkovitosti poduzetih mjera iz Strategije
- Ministarstvo dostavlja Europskoj komisiji Strategiju iz stavka 1. ovoga članka i Izvješće iz stavka 7. ovoga članka, po njihovu donošenju..

Program za smanjivanje i sprečavanje nastanka otpada

Sadrži:

1. Ciljeve smanjivanja i sprečavanja nastanka otpada.

2. Mjere:

- kojima se promiče učinkovita uporaba sirovina i resursa.
- Promicanje postizanja čistijih tehnologija i proizvoda
- Razvoj efektivnih pokazatelja pritiska na okoliš povezanih s proizvodnjom otpada u cilju doprinosa sprečavanju nastanka otpada na svim razinama.
- Pružanje informacija o tehnikama sprečavanja nastanka otpada
- Organiziranje izobrazbe nadležnih tijela u pogledu uključivanja zahtjeva za sprečavanje nastanka otpada.
- Uključivanje mjera za sprečavanje proizvodnje otpada u postrojenjima koja nisu obvezna prema posebnom propisu utvrditi objedinjene uvjete zaštite okoliša (IPPC)
- podizanja svijesti ili podrške u pogledu financijske potpore i savjetovanja
- Promicanje provjerenih sustava za gospodarenje okolišem, uključujući sustave EMAS i ISO 14001.
- Ekonomske instrumente za odgovornije ponašanje potrošača prema okolišu u smislu kupnje proizvoda sa što manje ambalaže
- Organizacije kampanja podizanja svijesti i pružanje informacija usmjereno na širu javnost ili određenu kategoriju potrošača.

- Promicanje eko naljepnica.
- Postizanje dogovora s industrijom, putem studija o proizvodima poput onih koji se organiziraju u okviru integriranih politika za proizvode, ili s trgovcima na malo o dostupnosti informacija o sprečavanju nastanka otpada i dostupnosti proizvoda koji u manjoj mjeri utječu na okoliš.
- Integracija kriterija zaštite okoliša i sprečavanja nastanka otpada u postupcima javnih i korporativnih nabava.
- Promicanje ponovne uporabe i/ili popravka odgovarajućih isluženih proizvoda ili njihovih komponenata, posebice kroz obrazovne, gospodarske, logističke i druge mjere.

Za donesene mjere sprečavanja nastanka otpada određuju se odgovarajuća posebna kvalitativna i kvantitativna mjerila s ciljem praćenja i procjene napretka

- donosi se za razdoblje od 6 godina, a ocjena i ako je potrebna izmjena i dopuna najmanje jednom u 3 godine.

- Program donosi Vlada, objavljuje se u NN

- Ministarstvo podnosi Vladi trogodišnje izvješće o izvršenju utvrđenih obveza, ostvarenja ciljeva i učinkovitosti poduzetih mjera iz Programa.

-Ministarstvo dostavlja Europskoj komisiji Program i izvješće iz stavka 6. ovoga članka, po njihovu donošenju

ROK za podnošenje primjedbi na Nacrte dokumenata – min. 30 dana

IV. NADLEŽNOSTI I OBVEZE U GOSPODARENJU OTPADOM

GO je od interesa za RH

propisivanjem mjera za GO - Vlada i Ministarstvo - osiguravaju učinkovitost GO

JLS i JRS dužne su na svom području osigurati provedbu propisanih mjera za GO i organizirati sustav GO sukladno Strategiji i Programu (moguće i sporazumno, zajednički)

JLS je na svom području dužna postaviti spremnike, zelene otoke i osigurati građenje jednog reciklažnog dvorišta za odvojeno sakupljanje otpada, reciklažnog dvorišta za građevni otpad i kompostane za biootpad

JLS je na svom području dužna organizirati kontinuirano sakupljanje i odvoz glomaznog otpada i opasnog otpada iz kućanstava putem reciklažnih dvorišta i odgovarajućih spremnika

Troškovi gospodarenja komunalnim otpadom - kriteriju količine otpada – onečišćivač plaća

Način gospodarenja KO i sustav odvojenog sakupljanja, kriterije za način obračuna troškova gospodarenja KO, model izračuna jedinične naknade za gospodarenje KO **propisuje ministar/ica pravilnikom**

JLS može odlagati KO na zajedničkom odlagalištu na području županije sukladno Karti GO do uspostave sustava odvojenog sakupljanja otpada iz KO i uspostave sustava građevina za biološku obradu otpada (kompostane za biootpad), pretovarnih stanica i centra za GO, popis lokacija propisuje Ministar

JLS naređuje vlasniku nekretnine da ukloni i zbrine otpad, u suprotnome komunalno društvo na trošak vlasnika

JLS o svom trošku uklanja otpad odložen od strane nepoznate osobe – županija na trošak JLS

JLS dostavlja godišnje izvješće o provedbi Strategije i programskih dokumenata županiji do 31. ožujka, županija objedinjuje i do 31. svibnja dostavlja Ministarstvu

Obveze proizvođača otpada i posjednika otpada

200kg opasnog i/ili 150t neopasnog PGO-PO – dostavlja se AZO i županiji na zahtjev

Proizvođač ili posjednik otpada uz otpad predaje prateći list (odgovoran je za točnost podataka, a odgovornost prestaje ovjerom pratećeg lista ili dokumenta o prometu (izvoz)

Registar obveznika plaćanja naknade za gospodarenje pos. kat. otpada (na osnovu Registra proizvođači uplaćuju u korist Fonda)

Pravo na naknadu:

Ovlašteni sakupljač i/ili obrađivač pos. kat. uz suglasnost Ministarstva i Ugovor s Fondom

JLS na čijem je području privremeno odlagalište za odloženi otpad koji nije skupljen na njenom području

JLS na čijem je području građevina za odlaganje otpada

Vlasnik stambene građevine – 500m od građevine (plaća JLS)

Lokacije i građevine za GO

Mogu se graditi na područjima definiranim PP JRS i JLS kao:

- na izdvojenom građevinskom izvan naselja gospodarske namjene – proizvodne
- na površinama unutar naselja gospodarske namjene – proizvodne, pretežito industrijske i poslovne namjene – komunalno servisne
- reciklažna dvorišta i u zonama mješovite namjene

Djelatnost GO

Bez ishodovane Dozvole (uz upis u očevidnik i vođenje ONTO) može se obavljati:

- energetska oporaba biljnog, drvnog i otpada od pluta
- termičku obradu do 50t
- sakupljanje malih količina otpada u ljekarnama i trgovinama
- zbrinjavanje vlastitog neopasnog otpada na mjestu nastanka

Ministarstvo- Dozvole za sakupljanje i obrade opasnog otpada, pos. kat. otpada, termičku obradu neopasnog (osim suspaljivanja)

Županija – Dozvole za sakupljanje i obradu KO i neopasnog otpada

Privremena Dozvola – ako građevina ne zadovoljava uvjete, a u skladu je sa načinima GO te za potrebe obavljanja pokusnog rada (sadrži mjere, uvjete i rokove)

Dozvole se izdaju na 5 god, privremene te dozvole za obradu mobilnim uređajima na 1 god

Izmjene i dopune

Dozvola određuje

Vrste i količine otpada kojima se gospodari

Ukupni kapacitet priv. skladišta

Lokaciju građevine za skladištenje i/ili obradu odnosno mobilnog uređaja

Postupke obrade i/ili zbrinjavanja

Mjere za praženje djelatnosti

Tehničke i druge uvjete za rad na lokaciji

Mjere za siguran rad i potrebne mjere predostrožnosti

Postupke nakon zatvaranja odnosno prestanka korištenja građevine

Iznimno od navedenog dozvolom za obavljanje djelatnosti odlaganja otpada:

Kategorija odlagališta

Vrste i količine

Količina biološki razgradivih sastojaka po kalendarskoj godini

Način preuzimanja otpada

Kontrola radnog monitoringa i drugih oblika nadzora nad onečišćenjem

Redovni pregled tijela odlagališta i tehničkih objekata odlagališta

Dozvoljene promjene indikativnih parametara podzemne vode

Mjere nakon zatvaranja

Godišnje količine i prostor za odlaganje građevnog materijala koji sadrži azbest

Dozvola se izdaje osobi koja ispunjava sljedeće uvjete:

Registrirana za obavljanje djelatnosti

Raspolaže s građevinom

Predviđeni postupak obrade u skladu s načelima GO

Da je proveden postupak procjene utjecaja na okoliš ako je to propisano

Zapošljava stručnu osobu

Građevina udovoljava tehničko – tehnološkim uvjetima

Prijevoz otpada

Uz upis u Očevidnik prijevoznika i trgovaca otpada i posrednika u GO

Djelatnost posredovanja u GO – obuhvaća organizaciju, uporabe i zbrinjavanja, vođenje evidencija i očevidnika za potrebe drugih, posredovanje u prijenosu prava i obveza

Posrednik nema pravo preuzimati otpad u posjed

Trgovanje otpadom

Trgovanje neopasnim otpadom zabranjeno je vrstama otpada za koje je provedbeni propisi propisuju predavanje Sakupljaču

Trgovac otpadom smatra se vlasnikom ali ne može uzeti otpad u posjed, a dužan je u pratećem listu navesti podatke o obrađivaču

Očevidnici

Sakupljača i obrađivača – dozvole (i privremene) te rješenja o ukidanju i poništenju
O obavljanju GO za koje ne treba dozvola – potvrde o upisi i rješenja o brisanju
Prijevoznika, trgovaca i posrednika u GO - potvrde o upisi i rješenja o brisanju

Vodi ih Ministarstvo i unosi u aplikaciju AZO-a

Prekogranični promet otpadom (uvoz, izvoz i provoz)

Zabranjuje se uvoz radi zbrinjavanja

Dopušten je uvoz otpada čijom se materijalnom uporabom dobiva novi proizvod ili sirovina ili u energetske svrhe

O zahtjevu – uvoz i izvoz (na god. dana) rješava Ministarstvo

Provoz neopasnog je dopušten, a provoz opasnog i neopasnog radi zbrinjavanja

Informacijski sustav GO

Sastavni dio IS zaštite okoliša

Količine, vrste i tokovi otpada iz ONTO-a, podatke iz PGO-PO, popis ispitnih laboratorija, podaci iz očevidnika o dozvolama, građevinama

JLS i RS pravodobno i bez naknade osiguravaju podatke iz svoje nadležnosti

IS vodi AZO i izvješćuje EU

Proizvođač vodi ONTO (ONTO i prateći listovi)

Nadzor

Upravni nadzor provodi Ministarstvo

U slučaju upravnog spora do okončanja spora Ministarstvo može poništiti ili izmijeniti svoje Rješenje

Inspekcijski nadzor provodi se osobito vezano za:

- Ispunjavanje propisanih uvjeta za obavljanje djelatnosti iz područja GO
- vođenje ONTO
- dostavu propisanih izvješća i podataka nadležnim tijelima
- zakonitost dozvola
- prijavljivanje obveznika plaćanja u Registar obveznika za gospodarenje pos. kat.
- ispunjavanje uvjeta, načina rada i provedba mjera za zatvaranje, sanaciju i održavanje saniranih odlagališta
- obveze JLS i RS
- provedba mjera GO propisanih procjenom utjecaja na okoliš

Prijelazne i završne odredbe

Postojeći županijski, gradski i općinski programi GO doneseni do stupanja na snagu vrijede do isteka

Dozvole izdane do dana stupanja na snagu Zakona vrijede do isteka

Potvrde o upisu u očevidnik izvoznika neopasnog otpada ukidaju se danom stupanja

Koncesije za gospodarenje pos. kat. vrijede do isteka

postojeća odlagališta za KO zatvaraju se u roku od 12 mjeseci od otvaranja CGO

Pokrenuti postupci provode se po tada važećim propisima

Ministar se obvezuje da u roku od 12 mjeseci donese uredbe i pravilnike o posebnim kategorijama otpada

Ministrica u roku od 6 mjeseci od donošenja Strategije (12mjeseci od stupanja na snagu Zakona) donosi Odluku o utvrđivanju privremenih zajedničkih odlagališta

JLS i RS dužne su dokumentima prostornog uređenja odrediti lokacije za građenje građevina do 31.12.2012.